2025/7

8.1.2025

# KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2025/7,

**7. jaanuar 2025,**

**millega asutatakse Tšerenkovi kiirguse teleskoobivõrgustikupõhine observatoorium Euroopa teadusuuringute taristu konsortsiumina (CTAO ERIC)**

*(teatavaks tehtud numbri C(2025) 9 all)*

**(Ainult hispaania-, inglis-, itaalia-, poola-, prantsus-, saksa-, sloveeni- ja tšehhikeelne tekst on autentsed)**

**(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 25. juuni 2009. aasta määrust (EÜ) nr 723/2009 Euroopa teadusuuringute infrastruktuuri konsortsiumi (ERIC) käsitleva ühenduse õigusliku raamistiku kohta, ([1]) eriti selle artikli 6 lõike 1 punkti a,

ning arvestades järgmist:

(1) Austria, Hispaania, Itaalia, Poola, Prantsusmaa, Saksamaa, Sloveenia, Tšehhi ja Lõunapoolkera Astronoomiliste Teadusuuringute Euroopa Organisatsioon on esitanud komisjonile määruse (EÜ) nr 723/2009 artikli 5 lõike 1 kohase taotluse Tšerenkovi kiirguse teleskoobivõrgustikupõhise observatooriumi (CTAO) loomiseks (edaspidi „taotlus“). Šveits on teatanud oma otsusest osaleda konsortsiumis CTAO ERIC esialgu vaatlejana.

(2) Taotlejad on kokku leppinud, et konsortsiumi CTAO ERIC asukohaliikmesriik on Itaalia.

(3) Vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) ühiskomitee otsusele nr 72/2015 ([2]) hõlmab EMP leping määrust (EÜ) nr 723/2009.

(4) Komisjon on hinnanud taotlust vastavalt määruse (EÜ) nr 723/2009 artikli 5 lõikele 2 ja jõudnud järeldusele, et see vastab nimetatud määruses sätestatud nõuetele. Hindamise käigus küsis komisjon valdkonna sõltumatute ekspertide arvamust gammakiirgusepõhise astronoomia, astrofüüsika, elementaarosakeste füüsika, plasmafüüsika ja fundamentaalfüüsika mõju kohta.

(5) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas määruse (EÜ) nr 723/2009 artikli 20 alusel loodud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

*Artikkel 1*

1. Asutatakse Tšerenkovi kiirguse teleskoobivõrgustikupõhine observatoorium Euroopa teadusuuringute taristu konsortsiumina (CTAO ERIC).

2. Konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja olulised osad, millele on osutatud määruse (EÜ) nr 723/2009 artikli 6 lõikes 3, on esitatud lisas.

([1]) ELT L 206, 8.8.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/723/oj.
([2]) EMP ühiskomitee 20. märtsi 2015. aasta otsus nr 72/2015, millega muudetakse EMP lepingu protokolli nr 31 koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust [2016/755] (ELT L 129, 19.5.2016, lk 85, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2016/755/oj).

*Artikkel 2*

Käesolev otsus on adresseeritud Austria Vabariigile, Hispaania Kuningriigile, Itaalia Vabariigile, Poola Vabariigile, Prantsuse Vabariigile, Saksamaa Liitvabariigile, Sloveenia Vabariigile, Šveitsi Konföderatsioonile, Tšehhi Vabariigile ja Lõunapoolkera Astronoomiliste Teadusuuringute Euroopa Organisatsioonile.

Brüssel, 7. jaanuar 2025

*Komisjoni nimel*
*komisjoni liige*
Ekaterina ZAHARIEVA

*LISA*

**KONSORTSIUMI CTAO ERIC PÕHIKIRJA OLULISED OSAD**

## 1. **Nimi ja asukoht**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 1)

1. Luuakse Euroopa teadusuuringute taristu nimega „Tšerenkovi kiirguse teleskoobivõrgustikupõhine observatoorium“ (CTAO).

2. CTAO õiguslik vorm on Euroopa teadusuuringute taristu konsortsium (ERIC), mis asutatakse määruse (EÜ) nr 723/2009 alusel, ning sellele pannakse nimeks „Tšerenkovi kiirguse teleskoobivõrgustikupõhise observatooriumi ERIC“ (CTAO ERIC).

3. Konsortsiumi CTAO ERIC põhikirjajärgne asukoht ja peakorter on Itaalias Bolognas.

## 2. **Ülesanded ja tegevus**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 2)

1. Konsortsiumi CTAO ERIC ülesanne on rajada observatoorium maapealse gammakiirgusepõhise astronoomia jaoks, nagu on kirjeldatud dokumendis „Scientific and Technical Description of the CTA Observatory“ („Tšerenkovi kiirguse teleskoobivõrgustikupõhise observatooriumi teaduslik ja tehniline kirjeldus“) (alfakonfiguratsioon), ning seda rajatist edaspidi käitada ja ajakohastada ning see kasutuselt kõrvaldada. Ehituskulud on esitatud CTAO kuluraamatus.

2. CTAO ERIC teeb muu hulgas järgmist:

   a) annab oma panuse tipptasemel teadusuuringutesse, innovatsiooni, tehnoloogilisse arengusse ja ühiskondlike probleemide lahendamisse, luues seeläbi lisaväärtust Euroopa teadusruumi arendamisel ja ka laiemalt;

   b) tagab CTAO ja selle seadmepargi täieulatusliku teadusalase kasutamise;

   c) pakub kasutajatele tõhusat juurdepääsu kooskõlas artiklis 3 sätestatud juurdepääsupõhimõtetega;

   d) aitab kaasa teadusuuringute tulemuste levitamisele;

   e) kindlustab ressursside ja oskusteabe optimaalse kasutuse ning

   f) viib läbi mis tahes muid punktidega a–e seotud vajalikke tegevusi.

3. CTAO ERIC täidab oma põhiülesannet mittetulunduslikel alustel. Konsortsium võib siiski piiratud ulatuses tegeleda majandustegevusega, tingimusel, et see on tihedalt seotud tema põhiülesandega ega ohusta selle täitmist. CTAO ERIC peab oma majandustegevuse kulude ja tulude üle eraldi arvestust ning küsib majandustegevuse eest turuhinda või kui seda ei ole võimalik kindlaks määrata, siis hinda, mis katab kõik kulud ja sisaldab lisaks mõistlikku marginaali.

## 3. **Tšerenkovi kiirguse teleskoobivõrgustikupõhise observatooriumi kasutajate juurdepääsu põhimõtted**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 3)

1. CTAO ERIC tagab Euroopa ja muude riikide teadlastele (kasutajatele) tõhusa juurdepääsu lähtuvalt teaduslikust väärtusest, tehnilisest teostatavusest ja/või muudest konsortsiumi CTAO ERIC eesmärkidega seotud asjakohastest kriteeriumidest. Nõukogu määratletud konkreetsetest juurdepääsutingimustest lähtuvalt eraldatakse piiratud hulk vaatlusaega teaduslikult põhjendatud ettepanekute alusel teadlastele, kes ei ole liikme, strateegilise partneri, kolmanda isiku ega vaatleja esindajad (edaspidi „muud kasutajad“).

2. Juurdepääs CTAO-le võib kujutada endast CTAO vaatlusaja kasutamise võimalust või juurdepääsu CTAO arhiveeritud andmetoodetele (artikkel 33). Juurdepääsu üksikasjad määratakse kindlaks nõukogu vastu võetavate juurdepääsupõhimõtetega (artikli 25 lõike 13 punkt j), milles määratletakse ettepanekute eri liigid ja millega nähakse ette asjakohased võimalused suurte käimasolevate programmide (oluliste teadusprojektide) jaoks.

3. Aja eraldamise eest vastutab peadirektor, kes korraldab ja haldab vastastikuse hindamise protsessi, mille käigus hinnatakse ettepanekute teaduslikku taset ja teostatavust. Vastav menetluskord ja hindamiskriteeriumid tehakse konsortsiumi CTAO ERIC veebisaidil avalikult kättesaadavaks. Peadirektor esitab nõukogule igal aastal aruande aja eraldamise kohta.

4. Kasutajaaja all mõistetakse vaatlusaega, mis jääb alles pärast konsortsiumi CTAO ERIC lepingulistest kohustustest tuleneva garanteeritud vaatlusaja arvessevõtmist. Kasutajaaeg jaguneb tavapäraste ettepanekute jaoks eraldatud ajaks ja suurte käimasolevate programmide raames läbi viidavatele olulistele teadusprojektidele määratud ajaks, muudele kasutajatele ette nähtud, rahvusvahelise kogukonna vaatlusajaks ning peadirektori otsusel eraldatavaks ajaks. Kõnealused mõisted on määratletud CTAO teaduslikus ja tehnilises kirjelduses.

5. Muud kasutajad osalevad nendepoolse CTAO kasutamisega seotud tegevuskulude katmises nii, nagu on kindlaks määratud juurdepääsupõhimõtetega ja vastavates partnerluslepingutes.

6. Põhikirja artikli 3 lõike 5 sätet ei kohaldata aja suhtes, mille CTAO ERIC eraldab erilepingute (nt võõrustamislepingute) alusel.

## 4. **Teaduslik hindamine**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 4)

Konsortsiumi CTAO ERIC teadus- ja tehnikaalast tegevust hindab igal aastal teaduse ja tehnika nõuandekomitee (artikkel 28). Hindamise üksikasjad määratakse kindlaks nõukogu vastu võetavate teadusliku hindamise põhimõtetega (artikli 25 lõike 13 punkt k).

## 5. **Teadusuuringute tulemuste levitamine**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 5)

1. CTAO ERIC soodustab teadusuuringute tegemist ja toetab üldjuhul avatud juurdepääsu teadusandmetele. Sellest põhimõttest sõltumata propageerib CTAO ERIC kõrgetasemelist teadustegevust ning toetab koolituste kaudu parimal taval rajanevat teaduskultuuri.

2. CTAO ERIC palub kasutajatel teha oma teadusuuringute tulemused avalikult kättesaadavaks ja teha need kättesaadavaks ka konsortsiumi CTAO ERIC kaudu.

3. CTAO ERIC võtab vastu oma levitamispõhimõtted (artikli 25 lõike 13 punkt l). Nendes levitamispõhimõtetes kirjeldatakse eri sihtrühmi ning CTAO ERIC kasutab nendeni jõudmiseks mitut kanalit, näiteks veebiportaale, uudiskirju, seminare, konverentsidel osalemist ning artikleid ajakirjades ja päevalehtedes.

## 6. **Intellektuaalomandiõigused**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 6)

1. Mõistet „intellektuaalomand“ käsitatakse 14. juulil 1967 allkirjastatud Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooni artiklis 2 määratletud tähenduses.

2. CTAO ERIC võtab vastu oma intellektuaalomandiõiguste alased põhimõtted (artikli 25 lõike 13 punkt m).

3. Konsortsiumile CTAO ERIC kuulub kogu intellektuaalomand, mis tekib tulenevalt käesoleva põhikirja kohasest konsortsiumi tegevusest ning mis muu hulgas hõlmab konsortsiumi töötajate loodud intellektuaalomandit, välja arvatud juhul, kui see on reguleeritud eraldi lepingutega või kui kohustuslikes õigusaktides või käesolevas põhikirjas on sätestatud teisiti.

4. Liikmete või neid esindavate üksuste olemasolev intellektuaalomand jääb neile. Vajaduse korral litsentsitakse see erilepingute alusel konsortsiumile CTAO ERIC.

## 7. **Töötajate töölevõtmine**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 7)

1. CTAO ERIC tagab tööandjana kõigile võrdsed võimalused. Töölepingute suhtes kohaldatakse selle riigi või territooriumi õigusakte, kus töötajad tööle võetakse.

2. Iga liige püüab oma siseriiklike õigusaktide nõudeid silmas pidades hõlbustada tema jurisdiktsioonis konsortsiumi CTAO ERIC ülesandeid täitvate liikmete, vaatlejate ja strateegiliste partnerite kodanike ja nende pereliikmete liikumist ja elama asumist.

3. Konsortsiumi CTAO ERIC töötajate valimise kord on läbipaistev ja mittediskrimineeriv ning selle puhul austatakse võrdseid võimalusi. Töölevõtmine ja töösuhted on mittediskrimineerivad.

4. CTAO ERIC soodustab töötajate institutsionaliseeritud esindusorgani loomist.

## 8. **Hanked**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 8)

1. CTAO ERIC kohtleb hankes osalevaid kandidaate ja pakkujaid võrdsetel ja mittediskrimineerivatel alustel, sõltumata sellest, kas nad asuvad Euroopa Liidus või mitte. Hankemenetlusi ja -kriteeriume käsitlevad üksikasjalikud eeskirjad sätestatakse nõukogu vastu võetud hankepõhimõtetes (põhikirja artikli 25 lõike 12 punkt i). Hankepõhimõtted peavad olema kooskõlas läbipaistvuse, konkurentsi, proportsionaalsuse, vastastikuse tunnustamise, võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise ja kestlikkuse põhimõtetega.

2. Liikmete, vaatlejate, strateegiliste partnerite ja kolmandate isikute korraldatavate hangete puhul, mis on seotud konsortsiumi CTAO ERIC tegevusega, võetakse nõuetekohaselt arvesse konsortsiumi CTAO ERIC vajadusi, tehnilisi nõudeid ja asjaomaste asutuste kehtestatud spetsifikatsioone.

3. Hankepõhimõtetega nähakse ette, et nende sätteid ei kohaldata konsortsiumi CTAO ERIC läbi viidavate selliste hangete suhtes, mille puhul kasutatakse põhikirja artikli 21 lõike 4 kohaselt konsortsiumi kaudu edastatavaid rahalisi vahendeid. Sellistel juhtudel kohaldatakse hankepõhimõtete asemel konsortsiumisse CTAO ERIC mitterahaliste sissemaksete tegemise aluspõhimõtteid ja mitterahaliste sissemaksete raamistikku (B lisa).

## 9. **Kestus**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 9)

CTAO ERIC luuakse määramata ajaks.

## 10. **Tegevuse lõpetamine**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 10)

1. Konsortsiumi CTAO ERIC tegevuse lõpetamise otsuse teeb nõukogu vastavalt põhikirja artikli 25 lõike 13 punktile h.

2. CTAO ERIC teavitab põhjendamatu viivituseta ja igal juhul kümne päeva jooksul pärast tegevuse lõpetamise otsuse vastuvõtmist komisjoni sellisest otsusest.

3. CTAO ERIC teavitab komisjoni ka tegevuse lõpetamise protsessi lõpuleviimisest, tehes seda põhjendamatu viivituseta ja igal juhul kümne päeva jooksul pärast protsessi lõpuleviimist.

4. CTAO ERIC lakkab eksisteerimast päeval, mil komisjon avaldab sellekohase teate *Euroopa Liidu Teatajas*.

## 11. **Konsortsiumi CTAO ERIC laialisaatmine ja maksusoodustuste kohaldamise lõpetamine**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 11)

1. Konsortsiumi CTAO ERIC laialisaatmisel või maksueeliste ja maksusoodustuste kohaldamise lõpetamisel saavad liikmed tagasi üksnes nende tehtud rahalised sissemaksed ja mitterahaliste sissemaksete tegeliku väärtuse.

2. Konsortsiumi CTAO ERIC tegevuse lõpetamisel või maksueeliste ja maksusoodustuste kohaldamise lõpetamisel kantakse konsortsiumi CTAO ERIC varad, mille väärtus ületab tehtud rahaliste sissemaksete ja mitterahaliste sissemaksete tegeliku väärtuse summat, üle mõnele muule avalik-õiguslikule juriidilisele isikule, maksusoodustustega äriühingule või juriidilisele isikule, kelle eesmärgid teadus- ja uurimistegevuse edendamisel on sarnased konsortsiumi CTAO ERIC eesmärkidega.

## 12. **Vastutus ja kindlustus**

(konsortsiumi CTAO ERIC põhikirja artikkel 12)

1. CTAO ERIC vastutab oma võlgade eest.

2. Liikmed ei vastuta ühiselt konsortsiumi CTAO ERIC võlgade eest. Iga liige vastutab konsortsiumi CTAO ERIC võlgade eest üksnes oma iga-aastaste sissemaksete ulatuses.

3. CTAO ERIC kindlustab ennast nõuetekohaselt konsortsiumi CTAO ERIC loomise ja tegevusega seotud riskide vastu.